

RÅDETS HENSTILLING

af 9. juli 2013

om Litauens nationale reformprogram for 2013 og med Rådets udtalelse om Litauens konvergensprogram for 2012-2016

(2013/C 217/13)

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION,

som henviser til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 121, stk. 2, og artikel 148, stk. 4,

som henviser til Rådets forordning (EF) nr. 1466/97 af 7. juli 1997 om styrkelse af overvågningen af budgetstillinger samt overvågning og samordning af økonomiske politikker⁽¹⁾, særlig artikel 9, stk. 2,

som henviser til henstillingerne fra Europa-Kommissionen,

som henviser til konklusionerne fra Det Europæiske Råd,

som henviser til udtalelse fra Beskæftigelsesudvalget,

som henviser til udtalelse fra Det Økonomiske og Finansielle Udvalg,

som henviser til udtalelse fra Udvalget fra Social Beskyttelse,

som henviser til udtalelse fra Udvalget for Økonomisk Politik, og

som tager følgende i betragtning:

- (1) Den 26. marts 2010 godkendte Det Europæiske Råd Kommissionens forslag til en ny strategi for beskæftigelse og vækst, Europa 2020, baseret på en øget samordning af de økonomiske politikker, som fokuserer på de nøgleområder, hvor der skal gøres en særlig indsats for at øge EU's potentiale for bæredygtig vækst og konkurrenceevne.
- (2) Rådet vedtog den 13. juli 2010 en henstilling om de overordnede retningslinjer for medlemsstaternes og Unionens økonomiske politikker (2010-2014) og den 21. oktober 2010 en afgørelse om retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker⁽²⁾, som tilsammen udgør de »integrerede retningslinjer«. Medlemsstaterne blev opfordret til at tage de integrerede retningslinjer i betragtning i deres nationale økonomiske politik og beskæftigelsespolitik.
- (3) Den 29. juni 2012 vedtog medlemsstaternes stats- og regeringschefer en vækst- og beskæftigelsespagt, som udgør en sammenhængende ramme for indsatsen på nationalt plan og på EU-plan samt i euroområdet

under anvendelse af alle tilgængelige løftestænger, instrumenter og politikker. De traf beslutning om tiltag, der skal iværksættes af medlemsstaterne, og forpligtede sig navnlig fuldt ud til at nå målene i Europa 2020-strategien og gennemføre de landespecifikke henstillinger.

- (4) Den 10. juli 2012 vedtog Rådet en henstilling⁽³⁾ om Litauens nationale reformprogram for 2012 og afgav sin udtalelse om Litauens konvergensprogram for 2012-2015.
- (5) Den 28. november 2012 vedtog Kommissionen den årlige vækstundersøgelse, som markerede starten på det europæiske semester i 2013 for samordning af de økonomiske politikker. Den 28. november 2012 vedtog Kommissionen ligeledes på basis af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1176/2011 af 16. november 2011 om forebyggelse og korrektion af makroøkonomiske ubalancer⁽⁴⁾, rapporten om varslingsmekanismen, hvori Litauen ikke blev udpeget som en af de medlemsstater, for hvilke der ville blive gennemført en dybdegående undersøgelse.
- (6) Europa-Parlamentet har været behørigt inddraget i Det Europæiske Semester i overensstemmelse med forordning (EF) nr. 1466/97 og vedtog den 7. februar 2013 en beslutning om beskæftigelse og sociale aspekter i den årlige vækstundersøgelse for 2013 og en beslutning om bidraget til den årlige vækstundersøgelse 2013.
- (7) Den 14. marts 2013 tilsluttede det Europæiske Råd sig prioriteterne med henblik på sikring af finansiel stabilitet, finanspolitisk konsolidering og tiltag til fremme af vækst. Det understregede behovet for at fortsætte en differentieret og vækstfremmende finanspolitisk konsolidering, genetablere normale lånemuligheder i økonomien, fremme vækst og konkurrenceevne, håndtere arbejdsløsheden og de sociale konsekvenser af krisen og modernisere den offentlige forvaltning.
- (8) Den 9. april 2013 forelagde Litauen sit nationale reformprogram for 2013 og den 26. april 2013 sit konvergensprogram for perioden 2012-2016. For at tage hensyn til de indbyrdes sammenhænge mellem de to programmer er de blevet vurderet sammen.
- (9) Baseret på vurderingen af konvergensprogrammet for 2013 i henhold til Rådets forordning (EF) nr. 1466/97 er Rådet af den opfattelse, at det makroøkonomiske scenarie, der danner grundlag for de budgetmæssige fremskrivninger i programmet, er realistisk og stort set i overensstemmelse med Kommissionens tjenestegrenes prognose fra foråret 2013. Efter en ambitiøs finanspolitisk konsolidering siden 2009 er det offentlige underskud

⁽¹⁾ EFT L 209 af 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Opretholdt for 2013 ved Rådets afgørelse 2013/208/EU af 22. april 2013 om retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker (EUT L 118 af 30.4.2013, s. 21).

⁽³⁾ EUT C 219 af 24.7.2012, s. 54.

⁽⁴⁾ EUT L 306 af 23.11.2011, s. 25.

bragt ned på 3,2 % af BNP i 2012, hvilket betragtes som tilstrækkeligt til at ophæve beslutningen om et uforholdsmæssigt stort underskud, idet der tages hensyn til omkostningerne ved den systemiske pensionsreform. Nedbringelsen af underskuddet var i en vis udstrækning også baseret på en solid økonomisk vækst og midlertidige fastfrysninger af udgifterne. I konvergensprogrammet er den mellemfristede målsætning ændret fra + 0,5 % til - 1,0 %, hvilket stadig er i overensstemmelse med stabilitets- og vækstpagtens mål.

Den budgetstrategi, der er skitseret i konvergensprogrammet, tager sigte på at nå den mellemfristede budgetmålsætning senest i 2016. Baseret på den (genberegne)de strukturelle budgetsaldo er det årlige fremskridt i retning af den mellemfristede målsætning i strukturelle termer højere end 0,5 % af BNP. Stabilitets- og vækstpagtens benchmark for udgifter i programperioden er overholdt. Tilpasningen er en smule større i begyndelsen af perioden og er hovedsageligt afhængig af udgiftsbegrænsning, men understøttes kun delvis af konkrete foranstaltninger, inklusive engangsforanstaltninger, som ikke altid er specificeret. Ifølge Kommissionens tjenestegrenes prognose fra foråret 2013 forventes det, at den strukturelle tilpasning i 2013 og 2014 vil være på henholdsvis 0,3 % og 0,0 % af BNP og dermed under det krævede fremskridt på 0,5 % af BNP, hvilket også sætter spørgsmålstegn ved konvergensprogrammets tilpasningssti. Der skal stadig specificeres yderligere konsolideringsforanstaltninger, og der bør overvejes en række strukturreformer, herunder et skift til indtægtsbaserede foranstaltninger. Den offentlige gæld, som i 2012 lå på 40,7 %, ligger fortsat under 60 % af BNP og forventes at falde en anelse i programperioden. I konvergensprogrammet forventes gælden at falde til 39,7 % i 2013 og yderligere til 34,5 % senest i 2016, mens det i Kommissionens tjenestegrenes prognose fra foråret 2013 forudses, at den vil falde til 40,1 % af BNP i 2013 og 39,4 % i 2014. Forskellene skyldes først og fremmest, at der i konvergensprogrammet antages lavere underskud.

- (10) Selv om underskuddet er blevet mindre i årenes løb, har Litauen fortsat ikke et tilstrækkeligt stort finanspolitisk råderum til at reagere over for negative chok. Det vil dog være muligt at indføre en mindre fordrejende beskatning og forbedre overholdelsen af skattereglerne yderligere. Litauen har fortsat den laveste gældskvote i Unionen, og konsolideringen har især været fokuseret på udgiftssiden. Der er stadig mulighed for at kigge på de yderligere skatteindtægtskilder, der hæmmer væksten mindst, såsom miljøafgifter og periodisk beskatning af fast ejendom. Litauen har taget skridt til at øge indtægterne fra periodiske ejendomsskatter, men det forekommer at være muligt at gøre en yderligere indsats. Litauens indtægter fra miljøafgifter er nedadgående og var de næstlaveste i Unionen i 2011, hvilket også skyldes, at landet har de laveste af transportafgifter i

Unionen; dette gør det ikke lettere at mindske den høje energiintensitet i den litauiske økonomi. Samtidig bør væksthæmmende udgifter, f.eks. til forskning og uddannelse, prioriteres i den finanspolitiske konsolidering. Der er opstået forsinkelser i gennemførelsen af love, som skal styrke de finanspolitiske rammer. Litauens finanspolitiske rammer har ikke kunnet forhindre en procyklisk finanspolitik i årene med et positivt outputgab. Ændringen af loven om budgetstruktur i 2012 er et skridt i den rigtige retning. Der er behov for at forbedre overvågning, ansvarlighed og gennemførelse af budgetproceduren, navnlig for kommunerne og sikre de mellemfristede rammers bindende karakter.

- (11) Den demografiske udvikling er en udfordring for Litauens finanspolitiske holdbarhed på lang sigt. Derfor er det fortsat vigtigt at gennemføre en omfattende pensionsreform for at sikre bæredygtige og tilstrækkelige pensioner. Spørgsmålet om tilstrækkelige pensioner er en udfordring, da der blandt de ældre er høj risiko for fattigdom og udstødelse. I 2012-reformen af pensionsakkumuleringssystemet tilskyndes der via finansielle incitamenter fra statsbudgettet til pensionsakkumulering under anden søjle. Der indføres også mulighed for at fravælge privat pensionsakkumulering og vende tilbage til den statslige socialsikringsfond i en overgangsperiode samt en gradvis forhøjelse af pensionsalderen. Reformen træder i kraft den 1. januar 2014. Der er tale om vigtige, men isolerede skridt i den rigtige retning, og der er behov for større ændringer, navnlig inden for første pensionsøjle. Desuden er det nødvendigt med foranstaltninger, der fremmer ældre arbejdstageres beskæftigelsesegnethed og ældrevenlige arbejdsmiljøer.
- (12) Håndtering af arbejdsløshed og lavtkvalificerede lave erhvervsfrekvens er stadig en central udfordring. Især er unge og ufaglærte ramt af høj arbejdsløshed. Mismatchet mellem udbudte og efterspurgte kvalifikationer er blevet særlig tydeligt under krisen og udgør et stadig større problem, der tyder på strukturelle svagheder i uddannelses- og arbejdsmarkedspolitikkerne. Den deraf følgende mangel på kvalificeret arbejdskraft forværres af en kraftig emigration. Derfor er det nødvendigt med yderligere foranstaltninger for at øge arbejdsmarkedets fleksibilitet og øge arbejdsmarkedsdeltagelsen, især for unge, ufaglærte og ældre arbejdstagere. De aktive arbejdsmarkedetsforanstaltningers samlede dækning og de finansielle tildelinger pr. enkelt foranstaltning er fortsat utilstrækkelige, og foranstaltningerne fokuserer i for ringe grad på lavtuddannede arbejdstagere og langtidsløse. En omfattende gennemgang af arbejdsmarkedetslovgivningen, med inddragelse af arbejdsmarkedets parter, vil kunne afdække unødvendige restriktioner og administrative barrierer, der påvirker fleksible kontraktformer, afskedigelsesbestemmelser og ordninger med fleksibel arbejdstid. For at sikre en bedre overgang fra uddannelse til arbejdsmarked kan praktik- og lærlingeordninger gøres mere attraktive.

- (13) Fattigdom og social udstødelse er fortsat foruroligende omfattende. Især er den voksende fattigdom blandt børn et problem. I 2012 blev der iværksat reformforanstaltninger for kontanthjælp med henblik på at øge incitamenterne til at arbejde (beskæftigelsesrelaterede ydelser for langtidsledige, gradvis reduktion af sociale ydelser til personer i den erhvervsaktive alder, der er inaktive) og at nedbringe fattigdommen. Et pilotprojekt i fem kommuner har givet imponerende resultater med hensyn til udgiftsbesparelser og bedre fokusering på støttemodtagere. Det er nu nødvendigt at indføre et overvågningssystem til at vurdere dets effektivitet og virkninger for bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse. Reformen bør gå hånd i hånd med aktiveringsforanstaltninger, som øger deltagelsen på arbejdsmarkedet, især for langvarige bistandsmodtagere. Foranstaltningerne med henblik på at mindske fattigdommen omfatter bl.a. udvidet adgang til sociale ydelser og en ny metode til beregning af ydelserne. Desuden blev mindstelønnen sat 18 % op den 1. januar 2013, hvilket kan bidrage til at mindske inaktivitet og fattigdom blandt personer i arbejde. I betragtning af udfordringens omfang synes disse foranstaltninger dog at være utilstrækkelige, og der efterlyses en omfattende strategi eller handlingsplan til at bekæmpe fattigdom.
- (14) Regeringen har siden 2010 gennemført en ambitiøs reform af statsejede virksomheder. Det er en relevant og troværdig reform, som både omfatter lovgivningsmæssige og organisatoriske ændringer. De lovgivningsmæssige aspekter ved reformen er på plads, og der er stort set opnået overholdelse af rapporteringskravene. Udfordringen er nu at undgå interessekonflikter med hensyn til regulerende og ikke-regulerende funktioner og at skelne mellem kommercielle og ikke-kommercielle aktiviteter hos statsejede virksomheder. Når reformen er gennemført fuldt ud, vil den kunne bidrage til at fremme konkurrenceevne og vækst. Derfor vil det være afgørende overvåge overholdelsen.
- (15) Elektricitets- og gasforbindelserne med nabolandene er endnu ikke tilstrækkeligt udviklede. Det betyder, at konkurrencen i energisektoren er meget begrænset, og at energipriserne er høje. Desuden er energieffektiviteten fortsat et problem. Fremskridtene har været træge med hensyn til bygningsrenovering, også hvad angår investeringer under Jessica-holdingfonden, og der er stadig større udfordringer i forbindelse med renovering af private boliger.
- (16) Som led i det europæiske semester har Kommissionen gennemført en omfattende analyse af Litauens økonomiske politik. Den har vurderet det nationale reformprogram og konvergensprogrammet. Den har ikke blot taget hensyn til deres relevans for en holdbar finanspolitik og socioøkonomisk politik i Litauen, men også til, i hvor høj grad de er i overensstemmelse med EU-regler og -retningslinjer, da der er behov for at styrke den samlede økonomiske styring i Unionen, ved at der fra EU-niveau gives input til kommende nationale beslutninger. Kommissionens henstillinger inden for rammerne af det europæiske semester er afspejlet i henstilling 1-6 nedenfor.
- (17) På baggrund af denne vurdering har Rådet gennemgået konvergensprogrammet, og Rådets udtalelse ⁽¹⁾ afspejles især i henstilling 1 nedenfor,
- HENSTILLER, at Litauen i perioden 2013-2014 træffer foranstaltninger med henblik på at:
1. sikre en vækstfremmende finanspolitisk konsolidering og gennemføre budgetstrategien som planlagt, videreføre en strukturtilpasningsindsats, som sætter Litauen i stand til at nå den mellemfristede målsætning. Prioritere vækstfremmende udgifter. Fortsat styrke den finanspolitiske ramme, især ved at sikre bindende udgiftslofter, som kan håndhæves i de mellemfristede budgetmæssige rammer. Vurdere skattesystemet og overveje at øge de skatter og afgifter, der hæmmer væksten mindst, f.eks. periodiske ejendomsskatter og miljøafgifter, herunder indførelse af bilafgifter, samtidig med at overholdelsen af skattereglerne fortsat styrkes.
 2. vedtage og gennemføre lovgivning for en omfattende reform af pensionsystemet. Kæde den lovbestemte pensionsalder sammen med forventet levetid, begrænse adgangen til førtidspension, etablere klare regler for indeksering af pensioner og fremme anvendelsen af supplerende opsparringsordninger, samtidig med at gennemførelsen af igangværende reformer sikres. Understøtte pensionsreformen med foranstaltninger, som øger ældre arbejdstageres beskæftigelsesegnethed.
 3. håndtere den høje arbejdsløshed blandt lavtkvalificerede og langtidsledige ved at omfokusere ressourcerne på aktive arbejdsmarkedspolitikker og samtidig forbedre deres dækning og effektivitet. Forbedre de unges beskæftigelsesegnethed, f.eks. via en ungdomsgaranti, styrke gennemførelsen af lærlingeordninger og deres effektivitet og tage fat om vedvarende mismatch mellem udbudte og efterspurgte kvalifikationer. Undersøge, om arbejdsmarkedslovgivningen er hensigtsmæssig, for så vidt angår fleksible kontraktaftaler, afskedigelsesbestemmelser og ordninger med fleksibel arbejdstid, i samråd med arbejdsmarkedets parter.
 4. gennemføre konkrete målrettede foranstaltninger for at mindske fattigdom og social udstødelse. Styrke sammenkædningen af kontanthjælpsreformen med aktiveringsforanstaltninger.
 5. fuldføre gennemførelsen af reformen af statsejede virksomheder, især for at sikre adskillelsen af ejerskab og reguleringsfunktioner, og nøje overvåge overholdelsen af reformkravene.

⁽¹⁾ I henhold til artikel 9, stk. 2, i forordning (EF) nr. 1466/97.

6. intensivere foranstaltningerne til forbedring af bygningers energieffektivitet, bl.a. ved at fjerne hindringer og ved en hurtig gennemførelse af holdingfonden. Fremme konkurrencen i energinettene ved hjælp af bedre sammenkobling med andre medlemsstaters gas- og elnet.

Udfærdiget i Bruxelles, den 9. juli 2013.

På Rådets vegne

R. ŠADŽIUS

Formand
